

คอร์รัปชันในวงการการศึกษาของไทย: กรณีศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง รัตนะ บัวสนธ์

Corruption in Educational Management of Thailand: A Case Study in Lower Northern Region

Rattana Buosonte

สาขาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก 65000

Educational Research and Development , Faculty of Education, Naresuan University, Phitsanulok 65000, Thailand.

Corresponding author. E-mail address: rattanabb@hotmail.com (R. Buosonte)

บทคัดย่อ

จากการสำรวจความคิดเห็นและจัดลำดับประเทศที่มีการคอร์รัปชันพบว่า ประเทศไทยติดอันดับต้น ๆ ของประเทศที่มีการคอร์รัปชันในวงการราชการ การเมืองและธุรกิจแม้กระทั่งในวงการการศึกษา งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในวงการการศึกษาของไทย ในเขตพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง เพื่อตอบคำถามการวิจัย 3 ประการ ได้แก่ (1) กลุ่มบุคคลในวงการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในวงการการศึกษาอย่างไร (2) กลุ่มบุคคลในวงการศึกษามีการให้ความหมายลักษณะการกระทำตามการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำเป็นเช่นไร และ (3) สาเหตุ แรงจูงใจและพฤติกรรมของบุคคลในวงการการศึกษาที่มีการกระทำคอร์รัปชันมีลักษณะอย่างไร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคคลในวงการการศึกษาจำนวน 386 คน และบุคคลในวงการการศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา 4 กรณี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสังเกต การสัมภาษณ์ และเอกสารบันทึก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการกระทำ การคอร์รัปชันในวงการการศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่างอยู่ในระดับน้อยและระดับปานกลาง ในกรณีการให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำนั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำเป็นการกระทำคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบ สำหรับสาเหตุ แรงจูงใจ และพฤติกรรมของการคอร์รัปชันนั้นพบว่าสาเหตุ แรงจูงใจ ที่กระทำการคอร์รัปชันได้แก่ ค่านิยมในการดำเนินชีวิต การได้รับโอกาสให้กระทำ การยอมรับทางสังคม เป็นต้น ทั้งนี้พฤติกรรมคอร์รัปชันประกอบด้วยการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างค่าวัสดุรายวันนักเรียน การจัดซื้อนมในโครงการอาหารเสริมนมและการจัดซื้ออาหารในโครงการอาหารกลางวัน เป็นต้น จากการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การกระทำคอร์รัปชันของบุคคลในวงการการศึกษา เกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุและสามารถระงับการคอร์รัปชันได้หลายแบบ ดังนั้นหน่วยงานทางการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดวิธีการทางป้องกันและแก้ไขให้สอดคล้องกับสาเหตุของการเกิดคอร์รัปชันนั้น ๆ

คำสำคัญ: คอร์รัปชันในวงการการศึกษา, การให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำ

Abstract

The survey of opinions and ranking corrupt countries indicated that Thailand, compared with other countries, was one of the highest rank countries of corruption in governmental, political, and business sectors even in education management. The purpose of this research was to study Thai education management corruption in the lower northern provinces in order to determine the answers for the following questions: (1) what opinions education personnel had on education management corruption, (2) what category, according to corruption performance, education personnel signified, and (3) what cause, motivation, and behavior of corrupt education personnel are like. The sample used in this research was 386 education personnel and those in four case studies. Data were gathered through questionnaires, observations, interviews, and written records. The research revealed that education personnel considered education management corruption in lower northern provinces was at low and moderate levels. The personnel signified the categories into corrupt performance and malpractice. Cause, motivation, and corrupt behavior were caused by life attitudes, opportunities to corrupt, and social recognition. Corrupt behaviors included dishonesty in providing per capita student material supplies and employment, the purchase of raw materials under school lunch project. In conclusion, There were many types and causes of corrupt behaviors of education personnel. Thus, the education organization should determine the strategic for solving and protecting the corruption which related to these causes.

Keywords: Corruption in educational management, Determined on corruptive classifying

บทนำ

ประเทศไทยนับเป็นประเทศหนึ่งที่มีภาพลักษณ์เกี่ยวกับการคอร์รัปชันอยู่ในอันดับต้น ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นผลจากการสำรวจจัดอันดับโดยสถาบันหรือหน่วยงานใด ๆ ก็ตาม รวมทั้งจากผลการวิจัยส่วนบุคคลของนักวิชาการในประเทศไทยเองก็ชี้ให้เห็นว่า การคอร์รัปชันในแวดวงราชการไทยนั้นมีอยู่ค่อนข้างสูง ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนจากสถิติของข้าราชการที่ถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน ทูจริด ประพฤติมิชอบที่ปรากฏในรายงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ซึ่งปัจจุบันคือสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบแห่งชาติ) ช่วงปี พ.ศ. 2537 จนถึง พ.ศ. 2542 ชี้ให้เห็นว่า ในบรรดาข้าราชการที่ถูกร้องเรียนมากเป็นอันดับหนึ่งคือข้าราชการกระทรวงมหาดไทย ในขณะที่ข้าราชการในกระทรวงศึกษาธิการถูกร้องเรียนมากเป็นอันดับที่สอง นอกจากนั้นข้าราชการในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยก็ถูกร้องเรียนโดยมีจำนวนอยู่ในอันดับกลาง ๆ จากหน่วยงานราชการไทยทั้งหมดที่รายงานนำเสนอไว้

ปรากฏการณ์ดังกล่าวยืนยันได้อย่างชัดเจนว่า ในวงการการศึกษาของไทยนั้นการเกิดพฤติกรรมคอร์รัปชันของข้าราชการเป็นสิ่งที่มิได้อยู่จริง ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานอยู่ในแวดวงการศึกษาของไทยในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่างจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในวงการการศึกษาของไทย โดยเลือกศึกษาเฉพาะในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง เพื่อมุ่งตอบคำถามการวิจัยดังนี้ (1) กลุ่มบุคคลในวงการการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในวงการการศึกษายังไง (2) กลุ่มบุคคลในวงการการศึกษามีการให้ความหมายลักษณะการกระทำการคอร์รัปชันตามการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำเป็นเช่นไร (3) สาเหตุ แรงจูงใจ และพฤติกรรมของบุคคลในวงการการศึกษาที่มีการกระทำคอร์รัปชันมีลักษณะอย่างไร

ในคำถามข้อที่ 1 ผู้วิจัยต้องการทราบว่ากลุ่มบุคคลในวงการการศึกษามีความคิดเห็นว่า กลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาด้วยกันมีการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันเป็นอย่างไร มากหรือน้อยปานใด คำถามข้อที่ 2 นั้น ผู้วิจัยต้องการทราบว่า กลุ่มบุคคลในวงการการศึกษามองว่า การกระทำเช่นไรของบุคคลในวงการการศึกษาที่จัดเป็นหรือไม่เป็นการคอร์รัปชัน นอกจากนั้นแล้วใน 2 คำถามนี้ หากพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นและการให้ความหมายของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาโดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา สังกัดสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานด้วยแล้วจะมีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร สำหรับคำถามสุดท้ายผู้วิจัยต้องการทราบว่าคนที่บุคคลในวงการการศึกษาหนึ่ง ๆ ที่มีลักษณะพฤติกรรมเข้าข่ายเป็นการคอร์รัปชันนั้น บุคคลผู้นั้นมีสาเหตุ แรงจูงใจ และพฤติกรรมคอร์รัปชันเป็นอย่างไร จากประเด็นปัญหา และคำถามการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ ในการทำการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในวงการการศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในวงการการศึกษาโดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา สังกัดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อศึกษาการให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษา
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำกับเพศ ระดับการศึกษา สังกัดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษา
5. เพื่อศึกษาสาเหตุ แรงจูงใจ และลักษณะพฤติกรรมคอร์รัปชันของบุคคลในวงการการศึกษา

สมมุติฐานการวิจัย

1. กลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาที่มีเพศ ระดับการศึกษา สังกัดสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการคอร์ปชั่นในวงการการศึกษาต่างกัน

2. มีความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำกับเพศ ระดับการศึกษา สังกัดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการภายใต้ขอบเขตในแต่ละด้านต่อไปนี้

1. ด้านเนื้อหา งานวิจัยมุ่งศึกษาเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการคอร์ปชั่นใน 7 ประเภท ได้แก่ (1) การเข้าสู่ตำแหน่งหน้าที่การงาน (2) การจัดซื้อจัดจ้าง ประกวตราควาสุด ครุภัณฑ์ (3) ระบบพวกพ้องคนสนิท หรือระบบอุปถัมภ์ (4) เด็กฝากเพื่อการศึกษา (5) การใช้เวลาและสิ่งของทางราชการในงานส่วนตัว (6) การให้ของขวัญ ของกำนัลในโอกาสพิเศษ (7) การใช้ตำแหน่งหน้าที่การงานเพื่อแสวงหารายได้

2. ด้านตัวแปร ตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ (1) เพศ แบ่งเป็นชายและหญิง (2) ระดับการศึกษา แบ่งเป็นปริญญาตรีหรือต่ำกว่าและสูงกว่าปริญญาตรี (3) สังกัดสถานศึกษา แบ่งเป็นสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด (สพจ.) สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด (สศจ.) และสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับอนุปริญาขึ้นไป (4) ประสบการณ์ในการทำงาน แบ่งเป็น ต่ำกว่า 5 ปี 5 - 15 ปี และสูงกว่า 15 ปี

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ (1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการคอร์ปชั่นในวงการการศึกษา (2) การให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำ (3) สาเหตุ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการคอร์ปชั่น

3. ด้านพื้นที่การศึกษางานวิจัยมุ่งศึกษาการคอร์ปชั่นในวงการการศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่างหรือภาคกลางตอนบน อันได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์ สุโขทัย กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ และตาก

4. ด้านระยะเวลาทำการวิจัย ระยะเวลาที่ใช้ในการทำการวิจัยเรื่องนี้ประมาณ 1 ปีการศึกษาเศษ เริ่มต้นตั้งแต่ปลายปีการศึกษา 2543 สิ้นสุดกลางปีการศึกษา 2545

นิยามศัพท์

1. คอร์ปชั่นในวงการการศึกษา หมายถึง ลักษณะการกระทำที่เป็นการเบียดบัง คดโกง รับและ/หรือเรียกร่องผลประโยชน์ตอบแทนจากทางราชการและจากประชาชนผู้รับบริการทางการศึกษา เพื่อเป็นของตนเอง ในฐานะที่เป็นข้าราชการหรือพนักงานส่วนราชการทางการศึกษา รวมทั้งเพื่อเป็นของกลุ่มพรรคพวก ทั้งนี้ ยังหมายความรวมถึงคำว่า “การฉ้อราษฎร์บังหลวง” และ “การประพฤติมิชอบในราชการ”

2. การให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำ หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลในวงการการศึกษาซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยเกี่ยวกับการพิจารณาจัดกลุ่มการกระทำของบุคคลในวงการการศึกษาตามรายการที่ถามแต่ละรายการในแบบสอบถามว่ามี การกระทำเข้าข่ายลักษณะใดลักษณะหนึ่งใน 4 ลักษณะ ได้แก่ เป็นการกระทำคอร์ปชั่น การประพฤติมิชอบ ผิดธรรมเนียมปฏิบัติ และเป็นปกติ

3. สาเหตุ แรงจูงใจ หมายถึง เจื่อนไข สถานการณ์ หรือปัจจัยที่โน้มน้าวชักจูงให้บุคคลมีการกระทำคอร์ปชั่นหรือคิดจะทำการคอร์ปชั่น และการแสดงการกระทำที่เป็นไปในทางคอร์ปชั่น

4. กลุ่มบุคคลในวงการการศึกษา หมายถึง ข้าราชการ พนักงานที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาของรัฐในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด และสถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับอนุปริญาขึ้นไป ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

แนวคิดเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายการคอร์รัปชัน

การพิจารณาความหมายการคอร์รัปชัน อาจแบ่งการพิจารณาออกเป็นสองลักษณะได้แก่

(1) ความหมายในทัศนะสากล และ (2) ความหมายในทัศนะของคนไทย

1. ความหมายในทัศนะสากล

การให้ความหมายคำว่า การคอร์รัปชัน โดยพิจารณาจากทัศนะในระดับสากลนั้นอาจพิจารณาจากการให้ความหมายไว้ในพจนานุกรม (Dictionary) ต่าง ๆ เช่น ตามความหมายในพจนานุกรมแบล็ค ลอว์ (Black Law Dictionary) ได้อธิบายว่าหมายถึง “การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการกระทำที่ชั่วช้าและฉ้อโกงโดยเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงกฎหมาย รวมทั้งการกระทำที่ขัดกับตำแหน่งหน้าที่ และสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังหมายถึง การที่บุคคลหนึ่งซึ่งประชาชนไว้วางใจกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยการรับหรือยอมรับประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น” ซึ่งการให้ความหมายข้างต้นนี้ จะสอดคล้องกับ Funk and Wagnall’s New Standard Dictionary of the English Language ที่ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า “การใช้อำนาจไปในทางที่ไม่ชอบตรงต่อหน้าที่โดยเจตนาเพิกถอน” และ The Shorter Oxford English Dictionary ได้อธิบายไว้ว่า “คอร์รัปชัน เป็นการกระทำที่เสื่อมความซื่อตรง โดยรับสินบนเพื่อช่วยเหลือกัน การใช้วิธีปฏิบัติมิชอบ หรือมีการปฏิบัติมิชอบ”

นอกจากนั้น Encyclopedias Britannica ก็ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า “การปฏิบัติมิชอบ (corrupt practices) เป็นคำกล่าวโดยทั่ว ๆ ไปรวมถึงการกินสินบนและใช้อิทธิพลเกินขอบเขตแต่มีความหมายเฉพาะการเลือกตั้ง” (สภาวิจัยแห่งชาติ, 2509)

2. ความหมายในทัศนะของคนไทย

ความหมายการคอร์รัปชันในทัศนะของคนไทยในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งจะพบแต่คำว่า การฉ้อราษฎร์บังหลวง โดยให้ความหมายของคำว่า “ฉ้อราษฎร์บังหลวง” หมายถึง การที่พนักงานเจ้าหน้าที่เก็บเงินจากราษฎรแล้วไม่ส่งหลวงหรือเบียดบังเงินหลวง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2525) ส่วนพจนานุกรมของบริษัทแพร์พิตยา (มานิต มานิตเจริญ, 2507) ได้ให้ความหมายของคำว่า “คอร์รัปชัน” ไว้ว่า หมายถึง การฉ้อราษฎร์บังหลวง การเบียดบังเอาไว้โดยอำนาจหน้าที่ราชการ ฉะนั้น คอร์รัปชันตามความหมายในพจนานุกรมไทยมีความหมายกว้างขวางมากคือ หมายถึงการฉ้อราษฎร์บังหลวง ตลอดจนการรีดไถโดยการที่เจ้าพนักงานเรียกและรับสินบนจากราษฎรเพื่อปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ อันเป็นการอำนวยการประโยชน์แก่ผู้ให้สินบน สำหรับการบังหลวงคือการที่เจ้าพนักงานกระทำการทุจริตต่อหน้าที่ อันทำให้เกิดความเสียหายแก่ผลประโยชน์ของแผ่นดิน ทั้งนี้จะเป็นไปโดยสมคบกับราษฎรเบียดบังผลประโยชน์นั้นหรือไม่ก็ตาม

จากคำนิยามศัพท์ ฉ้อราษฎร์บังหลวงในความหมายตามทัศนะของคนไทยนั้นมีลักษณะเช่นเดียวกับคำว่า คอร์รัปชัน หรือพอนูโลมได้มีความหมายเช่นเดียวกันกับทัศนะของสากลทั่วไป อันรวมถึงการ ฉ้อราษฎร์ บังหลวง หรือหากจะกล่าวอย่างสั้นที่สุดคือ การทุจริตและการประพฤติมิชอบของข้าราชการ

สรุป ความหมายของการคอร์รัปชัน ซึ่งตรงกับคำว่า “Corruption” ในภาษาอังกฤษนั้น ในภาษาไทย คำที่ใช้ในความหมายใกล้เคียงกันมากที่สุดก็คือ คำว่า “ฉ้อราษฎร์บังหลวง” ซึ่งหมายถึงการเบียดบัง ยกยอทรัพย์สินของรัฐและของสาธารณะเพื่อประโยชน์ส่วนตน รวมถึงการกินสินบนการคดสินบน และการแสวงหาอำนาจโดยวิธีอันผิดทำนองคลองธรรมด้วย จากความหมายเช่นนี้ การคอร์รัปชัน จึงหมายรวมถึงการทุจริตและประพฤติ มิชอบในวงการบริหารราชการเช่นเดียวกัน

ลักษณะ และประเภทการคอร์รัปชัน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปการจัดประเภทการคอร์รัปชันได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่จะนำมาจัดแบ่งในการวิจัยนี้แบ่งประเภทการคอร์รัปชันเพื่อโดยอาศัยแนวคิดของพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2539) ผาสุก พงษ์ไพจิตร และสังคิต พิริยะรังสรรค์ (2537) ที่ได้ตั้งเป็นกรอบประเด็นการศึกษาเรื่องคอร์รัปชันกับประชาธิปไตยรวมทั้งจากการให้ความหมายการคอร์รัปชันของธานินทร์ กรัยวิเชียร (2510) ดังต่อไปนี้

1. การเข้าสู่อำนาจหน้าที่การงาน หมายถึง การเรียกร้องผลประโยชน์ทั้งในรูปตัวเงิน หรือของมีค่าอื่นๆ จากบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อเป็นการตอบแทนให้บุคคลนั้นได้รับตำแหน่งหน้าที่การงาน หรือ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจ่ายเงินหรือของมีค่าอื่นๆ ให้กับบุคคลอื่นเพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งหน้าที่การงาน
2. การจัดซื้อจัดจ้างประหวัดราควาสตุ ครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้างทางราชการ หมายถึง การเรียกร้องหรือการได้ผลประโยชน์ตอบแทนจากการจัดซื้อจัดจ้าง ประหวัดราควาสตุครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้างทางการศึกษาในรูปแบบต่างๆ อาทิ เงินค่าคอมมิชชั่น (Commission) เงินใต้โต๊ะเพื่อแลกเปลี่ยนกับความคล่องตัว สะดวกในการดำเนินงาน เป็นต้น
3. ระบบพวกพ้อง คนสนิท หรือระบบอุปถัมภ์ หมายถึง การใช้ความเป็นญาติ คนสนิท หรือพวกพ้องเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเฉพาะตนเฉพาะกลุ่มจากทางราชการหรือหน่วยงานทางการศึกษา
4. เด็กฝากเพื่อการศึกษา หมายถึง การฝากบุตรหลาน คนสนิท เพื่อให้ได้เข้ารับการศึกษจากสถาบัน และระดับการศึกษาใดๆ โดยไม่เป็นไปตามระบบ และระเบียบการคัดเลือกเข้าศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ
5. การใช้เวลา และสิ่งของราชการในงานส่วนตัว หมายถึง การใช้เวลาที่จะต้องปฏิบัติราชการตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไปดำเนินงานส่วนตัวโดยไม่ปฏิบัติราชการเต็มเวลาและการนำสิ่งของเครื่องใช้ ตลอดจนยานพาหนะของทางราชการไปใช้ในงานส่วนตัว
6. ขอบข่ายของกำนัลในโอกาสพิเศษ หมายถึง การให้ของขวัญของกำนัลแก่ข้าราชการคนใดคนหนึ่ง เนื่องในโอกาสหรือเทศกาลสำคัญๆ เช่น วันเกิด วันครบรอบวาระดำรงตำแหน่ง วันขึ้นปีใหม่ เพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ ความคุ้มครองอื่นๆ ที่จะได้รับจากข้าราชการผู้นั้น
7. การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหารายได้ หมายถึง การที่ข้าราชการหรือพนักงานในหน่วยงานทางการศึกษาที่มีตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งใช้อำนาจจากตำแหน่งนั้นเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทนจากการให้ความสะดวกหรือเอื้อประโยชน์กับบุคคลที่เข้ามาติดต่อเกี่ยวข้อง

สาเหตุของการคอร์รัปชัน

สาเหตุการคอร์รัปชันอาจมาจากภายในหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งสาเหตุภายนอกนี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสาเหตุภายในทั้งเรื่องโอกาส สิ่งจูงใจ และความซื่อสัตย์สุจริตซึ่งอาจแบ่งได้ดังนี้

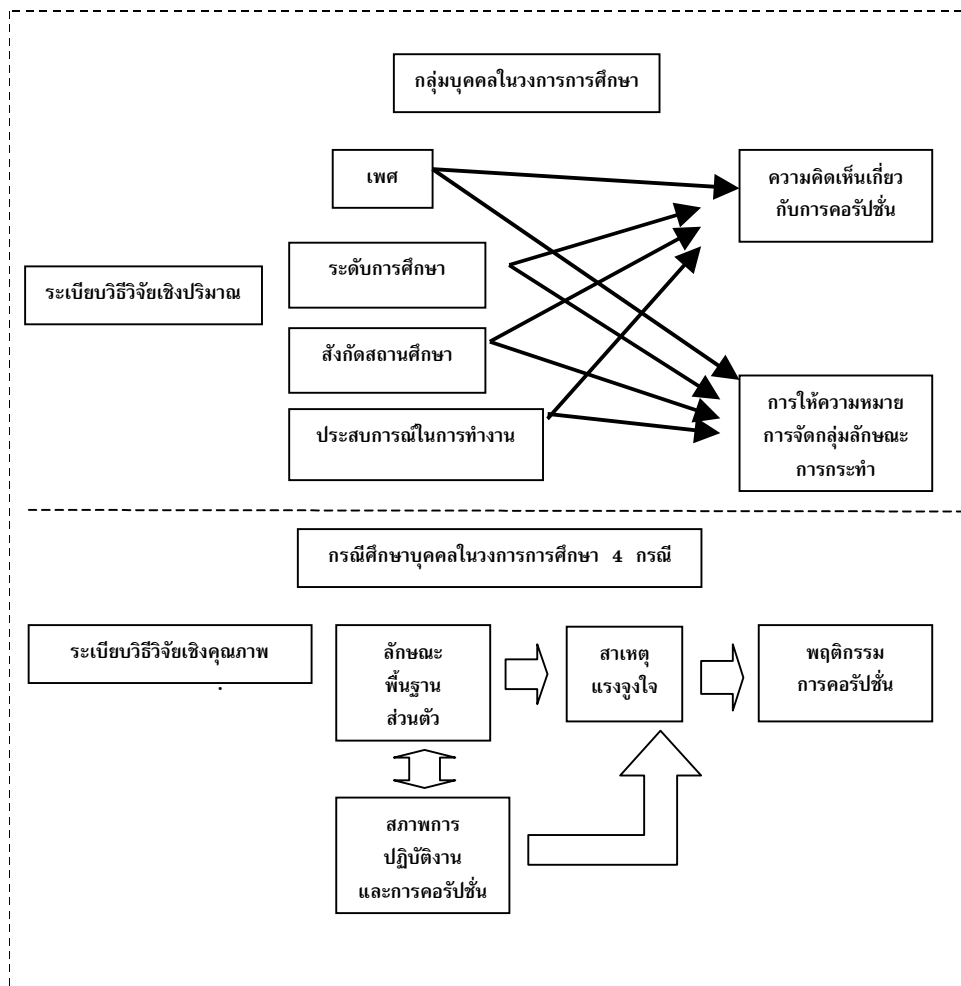
ประการแรก สาเหตุที่เกิดขึ้นจากภายในของผู้กระทำ ประกอบด้วย (1) โอกาส ที่จะกระทำแล้วไม่ถูกจับได้หรืออยู่ในตำแหน่งที่เอื้อให้กระทำ (2) สิ่งจูงใจ ขนาดของผลประโยชน์ที่จะได้รับหรือขนาดของผลประโยชน์ที่จะเสียไป เมื่อกระทำการฉ้อราษฎร์บังหลวง (3) การเสี่ยงภัย หากกระทำไปแล้วผลที่ได้รับจะคุ้มค่าหรือไม่หากกรณีถูกตรวจพบหรือถูกจับได้ (4) ความซื่อสัตย์

ประการที่สอง เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายนอกหรือปัจจัยภายนอก ซึ่งได้แก่ (1) ด้านเศรษฐกิจ และการครองชีพ (2) ด้านการเมือง (3) ด้านสังคม (4) การบริหารงานของรัฐบาลที่ขาดประสิทธิภาพ (5) กฎหมายหรือระเบียบมีช่องว่างหรือข้อบกพร่อง (6) การมีตำแหน่งที่เอื้อต่อการกระทำผิด (7) การตกอยู่ภายใต้อิทธิพลสภาวะสิ่งแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริต (8) จากหลายสาเหตุรวม

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กรอบความคิดในการวิจัย

การดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยมีกรอบความคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

2. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การวิจัยเชิงสำรวจผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อค้นหาคำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 - 4

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อค้นหาคำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 5 ใช้แบบแผนการวิจัย เป็นแบบการศึกษาพหุกรณี

3. แหล่งข้อมูลในการวิจัย

แหล่งข้อมูลในการวิจัยแบ่งออกตามระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

3.1 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ แหล่งข้อมูล ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา เขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 386 คน จากประชากรทั้งสิ้น 50,689 คน กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

3.2 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ แหล่งข้อมูล ได้แก่ กรณีศึกษา 4 กรณี การเลือกกรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกกรณีศึกษาซึ่งเป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง และมีพฤติกรรมเข้าข่ายการคอร์รัปชันประเภทใดประเภทหนึ่งตามที่แบ่งไว้ 7 ประเภท ทั้งนี้ครอบคลุมถึงบุคคลที่อาจเคยมีพฤติกรรมในอดีตหรือเป็นพฤติกรรมในปัจจุบันก็ได้โดยพิจารณาคัดเลือกกรณีศึกษาที่เคยหรือกำลังถูกตั้งกรรมการสอบสวนหรือถูกลงโทษทางวินัยหรือถูกร้องเรียนจากบุคคลในหน่วยงานเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบโดยในการศึกษาครั้งนี้ทำการเลือกกรณีศึกษาได้ 4 ราย (กรณีทั้ง 4 ราย เป็นรายชื่อสมมุติ) ได้แก่

กรณีศึกษาที่ 1 นายชอบ ติตตามนาย เป็นผู้บริหารโรงเรียน เคยถูกสอบสวนมีความผิดทางวินัยในการจัดซื้อจัดจ้างชุดพลศึกษาของโรงเรียน มีความผิดถูกตัดเงินเดือน

กรณีศึกษาที่ 2 นายชัย ชอบการค้า เป็นผู้บริหารโรงเรียน เคยถูกร้องเรียนเรื่องการทุจริตในการจัดซื้อนมโรงเรียนและกรณีจัดจ้างซ่อมแซมอาคารเรียนที่ประสพภัยธรรมชาติซึ่งเบิกงบประมาณไปครบวงเงินแล้วแต่ยังดำเนินการซ่อมแซมไม่แล้วเสร็จ ถูกตั้งกรรมการสอบสวน หลังจากนั้นจึงย้ายไปดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนแห่งใหม่

กรณีศึกษาที่ 3 นายสุวัฒน์ มุ่งกิจการดี เป็นผู้บริหารโรงเรียน เคยถูกร้องเรียนและถูกตั้งกรรมการสอบสวนได้รับการลงโทษทางวินัยโดยการภาคทัณฑ์ และมีการพิจารณาสอบสวนเพิ่มเติมโดยถูกสั่งลงโทษตัดเงินเดือน 10 เปอร์เซ็นต์ เป็นระยะเวลา 3 เดือนจากกรณีทุจริตเงินโครงการอาหารกลางวัน

กรณีศึกษาที่ 4 นายกมล รักหลวง เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานกลางในสถาบันอุดมศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ปัจจุบันเป็นอาจารย์สายผู้สอนและกำลังถูกร้องเรียนจากนักศึกษาเกี่ยวกับการย้ายเวลาเรียนของนักศึกษาไปเรียนรวมกัน ผลจากการถูกร้องเรียนดังกล่าวทำให้มีการสอบสวนขยายผลให้เห็นลักษณะการเบิกเงินค่าสอนซ้ำซ้อน

4. เครื่องมือและเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 กรณีการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในวงการการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อความคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปมีลักษณะเป็นแบบรายการเลือกตอบเกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา สังกัดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นข้อความคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการคอร์รัปชันของกลุ่มบุคคลในหน่วยงานทางการศึกษามีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อความคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำของกลุ่มบุคคลในหน่วยงานทางการศึกษาที่เข้าข่ายเป็นการคอร์รัปชัน ประพฤติมิชอบ ผิดธรรมเนียมปฏิบัติหรือเป็นปกติ มีลักษณะเป็นแบบรายการเลือกตอบ จำนวน 20 ข้อ

4.2 กรณีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ได้แก่

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการแต่งกาย บุคลิกภาพ การแสดงออกทางพฤติกรรมต่างๆ ของกรณีศึกษาเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

2. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา และประวัติการทำงานในส่วนที่เป็นข้อมูลทั่วไป หรือข้อมูลเบื้องต้น ภายนอกที่สามารถเปิดเผยรับรู้ได้โดยทั่วกัน

3. การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ใช้เก็บข้อมูลระดับลึกของกรณีศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในการดำเนินชีวิตการปฏิบัติราชการ เป้าหมาย ความคาดหวังในวิถีชีวิตการทำงาน ความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน และผู้ได้บังคับบัญชาที่มีต่อกรณีศึกษา เทคนิควิธีการบริหารการจัดการศึกษา และการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

4. การศึกษาเอกสารหลักฐานบันทึก (Document Study) ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานศึกษาที่กรณีศึกษาปฏิบัติงาน เช่น จำนวนข้อมูลบุคลากรในสถานศึกษา หนังสือบันทึกสั่งการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษา เป็นต้น ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นนอกจากผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมุ่งเก็บรวบรวมจากกรณีศึกษาทั้ง 4 กรณี ซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลหลักแล้ว ผู้วิจัยยังเก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมาเกี่ยวกับกรณีศึกษาจากแหล่งอื่น ๆ ประกอบได้แก่ เพื่อนบ้านหรือบุคคลใกล้ชิดในวัยเด็ก เพื่อนในวัยเรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และ ผู้บังคับบัญชา

ทั้งนี้สถานที่ที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ บ้านพัก และที่ทำงานของกรณีศึกษา ศูนย์การค้า สนามกีฬา รวมทั้งที่ทำงานและบ้านพักของเพื่อนบ้านหรือบุคคลใกล้ชิดในวัยเด็ก เพื่อนในวัยเรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และผู้บังคับบัญชาของกรณีศึกษา โดยที่ระยะเวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้งยืดหยุ่นให้เหมาะสมตามสถานการณ์ ซึ่งผู้วิจัยใช้ระยะเวลาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้นประมาณ 10 เดือน โดยเริ่มต้นเก็บรวบรวมข้อมูลเดือนมกราคม 2545 สิ้นสุดเดือนตุลาคม 2545

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์จำแนกตามลักษณะข้อมูล ดังนี้

5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลส่วนนี้เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการใช้แบบสอบถาม รวบรวมผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ซึ่งประกอบด้วย

5.1.1 สถิติพื้นฐานหรือสถิติภาคบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และร้อยละ

5.1.2 สถิติอ้างอิง เป็นสถิติที่ใช้เพื่อการทดสอบสมมุติฐานการวิจัยซึ่งประกอบด้วย การทดสอบที่แบบอิสระ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบไคสแควร์

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลส่วนนี้ได้มาจากการใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบสรุปอุปนัย การวิเคราะห์จำแนกชนิดข้อมูลและการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ และสมมุติฐานการวิจัย ปรากฏตามลำดับ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษา เกี่ยวกับการคอร์ปชั่นในวงการการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาที่มีต่อรายการข้อคำถามทั้งสิ้น 20 ข้อนั้น กลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาเห็นว่าการคอร์ปชั่นในวงการการศึกษาอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณาความคิดเห็นเกี่ยวกับการคอร์ปชั่นในวงการการศึกษาเป็นรายข้อก็พบว่า มีจำนวนรายการข้อคำถามเกี่ยวกับการคอร์ปชั่นอยู่ถึง 12 ข้อที่กลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาเห็นว่ามิอยู่ในระดับน้อยในขณะที่ข้อคำถามที่เหลืออีกจำนวน 8 ข้อนั้น กลุ่มบุคคลในวงการการศึกษามีความคิดเห็นว่าการคอร์ปชั่นอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ข้อคำถามเกี่ยวกับการคอร์ปชั่นในวงการการศึกษาข้อ 3 เกี่ยวกับ “การอาศัยพรรคพวกและความสนิท

กับผู้มีอำนาจในการเลื่อนระดับหรือเข้าสู่ตำแหน่งหน้าที่การงาน” นั้น กลุ่มบุคคลในวงการการศึกษามีความคิดเห็นว่ามีปรากฏอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีแนวโน้มจะอยู่ในระดับสูง

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาเกี่ยวกับการคอร์ปชั่นในวงการการศึกษา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา สังกัดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาที่เป็นเพศชาย และเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการคอร์ปชั่นในวงการการศึกษาไม่แตกต่างกัน กลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกันก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการคอร์ปชั่นในวงการการศึกษาไม่แตกต่างกัน นอกจากนั้นกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสังกัดสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการคอร์ปชั่นในวงการการศึกษาไม่แตกต่างกันและท้ายที่สุดเมื่อพิจารณาที่ประสบการณ์ในการทำงาน แม้ว่ากลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันก็พบว่ากลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาเหล่านี้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการคอร์ปชั่นในวงการการศึกษาไม่แตกต่างกัน เช่นกัน

โดยสรุป การพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาที่มีต่อการคอร์ปชั่นในวงการการศึกษา ซึ่งพิจารณาจำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา สังกัดสถานศึกษา และประสบการณ์ ในการทำงานนั้น ไม่มีความแตกต่างกัน แต่อย่างใดทั้งสิ้น ซึ่งผลปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาเกี่ยวกับการคอร์ปชั่นในวงการการศึกษา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา สังกัดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตัวแปร	n	X^2	S.D.	สถิติทดสอบ	p - value
1. เพศ					
1.1 ชาย	106	2.42	0.95	t = 0.21	0.82
1.2 หญิง	280	2.39	1.07		
2. ระดับการศึกษา					
2.1 ปริญญาตรี หรือต่ำกว่า	321	2.38	1.05	t = 0.88	0.37
2.2 สูงกว่าปริญญาตรี	65	2.50	1.01		
3. เพศ					
3.1 ชาย	106	2.42	0.95	t = 0.21	0.82
3.2 หญิง	280	2.39	1.07		
4. ระดับการศึกษา					
4.1 ปริญญาตรี หรือต่ำกว่า	321	2.38	1.05	t = 0.88	0.37
4.2 สูงกว่าปริญญาตรี	65	2.50	1.01		
5. สังกัด					
5.1 สปจ.	257	2.41	1.07	F = 0.97	0.37
5.2 สศจ.	85	2.30	0.97		
5.3 สถานศึกษาอนุปริญญาตรีขึ้นไป	26	2.63	0.91		
6. ประสบการณ์					
6.1 ต่ำกว่า 5 ปี	52	2.35	0.94	F = 0.59	0.55
6.2 5 - 15 ปี	124	2.33	0.96		
6.3 สูงกว่า 15 ปี	210	2.45	1.11		

3. การให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำของกลุ่มบุคคลในวงการศึกษาจากจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อที่ผู้วิจัยใช้สอบถามความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลในวงการศึกษาเพื่อให้จัดกลุ่มลักษณะการกระทำในแต่ละคำถามหนึ่งๆ นั้นว่า เป็นการกระทำลักษณะใดระหว่างการคอร์ปชั่น ประพฤติมิชอบ ผิดธรรมเนียมปฏิบัติ เป็นปกติ และไม่แสดงความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่ามีจำนวนข้อคำถามอยู่ 4 ข้อ ถ้ากระทำแล้วกลุ่มบุคคลในวงการศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นหรือให้ความหมายการกระทำดังกล่าวว่าเป็นการคอร์ปชั่นซึ่งได้แก่ (1) การรับเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนเนื่องมาจากการให้อนุมัติจัดซื้อ จัดจ้าง หรือประกวดราคาวัสดุครุภัณฑ์ทางการศึกษาเพื่อสร้างรายได้ส่วนตัว (2) ใช้ตำแหน่งหน้าที่ทางราชการเพื่อให้ตนเองได้รับผลประโยชน์จากส่วนราชการ เช่น การอนุมัติไปราชการ การเบิกจ่ายต่างๆ (3) การอนุมัติจัดซื้อ จัดจ้าง หรือประกวดราคาวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง โดยเอื้อประโยชน์เฉพาะราย (4) ใช้สิ่งของวัสดุ ครุภัณฑ์ของส่วนราชการในการทำงานส่วนตัว

สำหรับข้อคำถามที่เหลืออีกจำนวน 16 ข้อนั้น กลุ่มบุคคลในวงการศึกษาส่วนใหญ่ให้ความหมายหรือมีความคิดเห็นต่อการกระทำดังกล่าวว่า หากกระทำแล้วจัดเป็นกลุ่มการกระทำที่เป็นการประพฤติมิชอบทั้งสิ้น อาทิ การบรรจุแต่งตั้งญาติมิตรคนสนิทให้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ การจัดเลี้ยงและการให้สัญญาตอบแทนแลกเปลี่ยนกับการเข้าสู่ตำแหน่งหน้าที่การงานเหล่านี้ เป็นต้น ในขณะที่การให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำของกลุ่มบุคคลในวงการศึกษาที่มีต่อรายการการกระทำในข้อคำถามว่ามีลักษณะการกระทำที่ผิดธรรมเนียมปฏิบัติ และเป็นปกติ รวมถึงการไม่แสดงความคิดเห็นนั้นมีย่อยเป็นส่วนน้อย

โดยสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำของกลุ่มบุคคลในวงการศึกษาที่มีต่อรายการการกระทำในจำนวนข้อคำถามทั้งหมดนั้น กลุ่มบุคคลในวงการศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าหากกระทำแล้วจัดเป็นการคอร์ปชั่น และประพฤติมิชอบในขณะที่มีกลุ่มบุคคลในวงการศึกษาส่วนน้อยที่เห็นว่าหากกระทำแล้วจัดเป็นการ ผิดธรรมเนียมปฏิบัติ และเป็นปกติ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำกับเพศระดับการศึกษา สังกัดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของกลุ่มบุคคลในวงการศึกษา ผลจากการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ในการให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำกับเพศระดับการศึกษา สังกัดสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานของกลุ่มบุคคลในวงการศึกษาด้วยไคสแควร์พบว่ากลุ่มบุคคลในวงการศึกษาเพศชาย และเพศหญิงให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำแตกต่างกัน กลุ่มบุคคลในวงการศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำแตกต่างกัน กลุ่มบุคคลในวงการศึกษาที่ทำงานในสังกัดสถานศึกษาแตกต่างกันมีการให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำแตกต่างกัน และท้ายที่สุดกลุ่มบุคคลในวงการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันก็ให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำแตกต่างกัน จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำกับเพศระดับการศึกษา สังกัดสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานของกลุ่มบุคคลในวงการศึกษา ซึ่งปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำกับเพศ ระดับการศึกษา สังกัดสถานศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงานของกลุ่มบุคคลในวงการศึกษา

ข้อที่	เพศกับการให้ความหมาย		ระดับการศึกษากับการให้ความหมาย		สังกัดสถานศึกษากับการให้ความหมาย		ประสบการณ์ทำงานกับการให้ความหมาย	
	χ^2	P - value	χ^2	P - value	χ^2	P - value	χ^2	P - value
1.	8.42	0.03	7.58	0.05	31.37	0.00	23.86	0.00
2.	1.66	0.64	1.89	0.59	11.78	0.06	14.41	0.02
3.	1.22	0.74	7.20	0.06	12.69	0.04	15.44	0.01
4.	5.60	0.13	5.98	0.11	13.52	0.03	13.39	0.03
5.	1.06	0.78	2.44	0.48	17.73	0.00	30.68	0.00
6.	2.87	0.41	1.35	0.71	15.02	0.02	10.57	0.10
7.	2.44	0.48	2.32	0.50	16.25	0.01	21.22	0.00
8.	7.34	0.06	1.59	0.66	7.81	0.25	12.19	0.05
9.	1.89	0.59	0.85	0.82	5.55	0.47	4.72	0.58
10.	7.15	0.06	4.76	0.19	5.85	0.44	4.64	.059
11.	2.76	0.43	0.16	0.98	5.43	0.49	11.73	0.06
12.	3.88	0.27	6.41	0.09	16.63	0.01	14.27	0.02
13.	4.26	0.23	0.19	0.97	14.35	0.02	12.51	0.05
14.	4.96	0.17	4.32	0.22	9.22	0.16	8.85	0.18
15.	1.11	0.77	0.76	0.85	17.23	0.00	5.70	0.45
16.	2.77	0.42	3.04	0.38	19.67	0.00	5.95	0.42
17.	3.91	0.27	4.18	0.24	12.25	0.05	3.56	0.73
18.	6.58	0.08	5.33	0.14	22.22	0.00	11.61	0.06
19.	7.53	0.05	3.99	0.26	9.14	0.16	15.10	0.01
20.	6.23	0.10	2.35	0.50	17.23	0.00	13.36	0.03
รวมทั้งหมด	23.39	0.00	36.77	0.00	182.12	0.00	134.14	0.00

หมายเหตุ ข้อความแต่ละข้อมีความหมายดังนี้ (1) การใช้เงิน สิ่งของแลกเปลี่ยนกับการเลื่อนระดับตำแหน่งหน้าที่การงาน (2) การจัดเลี้ยง และการให้สัญญาตอบแทนแลกเปลี่ยนกับการเข้าสู่ตำแหน่งหน้าที่การงาน (3) อาศัยพรรคพวกและความเป็นคนสนิทกับผู้มีอำนาจในการเลื่อนระดับหรือเข้าสู่ตำแหน่งหน้าที่การงาน (4) การรับเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนเนื่องมาจากการให้อนุมัติจัดซื้อจัดจ้างหรือประกวดราคาวัสดุครุภัณฑ์ทางการศึกษาเพื่อสร้างรายได้ส่วนตัว (5) การอนุมัติซื้อจัดจ้างหรือประกวดราคาวัสดุครุภัณฑ์ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง โดยเอื้อประโยชน์เฉพาะราย (6) การรับบริจาคสิ่งของ เงินทองจากบริษัท ร้านค้ามอบให้โรงเรียน/สถานศึกษาแลกเปลี่ยนกับการจัดซื้อ จัดจ้างประกวดราคาวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน สิ่งก่อสร้างให้แก่บริษัท ร้านค้านั้น (7) แต่งตั้งหรือจัดจ้างเจ้าหน้าที่ ที่มงานเพื่อทำหน้าที่เจรจาต่อรองเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนจากร้านค้า บริษัทที่ประสงค์จะชนะการประกวด/ประมูลราคาในการจัดซื้อจัดจ้าง วัสดุครุภัณฑ์ (8) บรรจุแต่งตั้งญาติมิตร คนสนิทให้ได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ โดยอาศัยอำนาจสั่งการด้วยตนเองหรือหวานล่อม ผลักดัน ผ่านคณะกรรมการคัดเลือกให้ทำตามต้องการ (9) ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ได้บังคับบัญชาปฏิบัติเรื่องส่วนตัวให้กับตนเองหรือครอบครัว (10) ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ได้บังคับบัญชา อุทิศตนประจักษ์ใช้ในการปฏิบัติงานส่วนตัวให้กับผู้บังคับบัญชาหรือครอบครัว

แลกเปลี่ยนกับการได้รับผลประโยชน์ตอบแทน (11) รับฝากบุคคลเข้าเรียน หรือศึกษาต่อในโรงเรียน หรือสถานศึกษาเฉพาะรายเป็นกรณีพิเศษโดยใช้อำนาจหน้าที่สั่งการเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ส่วนตัวที่จะได้รับ (12) ละเมิดกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาเพื่อให้บุตรหลานญาติมิตรของตนได้เข้าศึกษาต่อ ในโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ตนมีอำนาจบริหารสั่งการ (13) รับฝากบุคคลเข้าเรียน หรือศึกษาต่อในโรงเรียนหรือสถานศึกษาแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์การอุปถัมภ์ที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาจะได้รับตอบแทนจากบุคคลผู้ฝาก (14) นำเวลาปฏิบัติราชการไปทำงานส่วนตัวในลักษณะต่างๆ เช่น ติดต่อบุคคลค้าขาย ทำธุระให้ครอบครัว (15) ใช้สิ่งของวัสดุครุภัณฑ์ของส่วนราชการในการทำงานส่วนตัว (16) ใช้พาหนะส่วนราชการในการปฏิบัติงานส่วนตัวและของครอบครัวในเวลาราชการ (17) เรียกและรับของขวัญ ของกำนัลในโอกาสพิเศษ เช่น วันเกิด วันขึ้นบ้านใหม่ และวันฉลองตำแหน่งแลกเปลี่ยนกับการให้ผลประโยชน์ตอบแทนในตำแหน่งหน้าที่การงาน (18) รับเงิน สิ่งของจากนักเรียนหรือนักศึกษาแลกเปลี่ยนกับการให้ผลการเรียนตามที่นักเรียนหรือนักศึกษาต้องการ (19) ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในส่วนราชการเพื่อให้ตนเองได้รับผลประโยชน์จากส่วนราชการ เช่น อนุมัติไปราชการ การเบิกจ่าย (20) ใช้ตำแหน่งหน้าที่กลั่นแกล้ง บิดเบือนถ่วงเวลาในการอนุมัติตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือบริษัทร้านค้าต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการรับเงิน สิ่งของตอบแทนให้ตนเอง และครอบครัว

5. สาเหตุ แรงจูงใจ และลักษณะพฤติกรรมการคอร์รัปชันของบุคคลในวงการการศึกษา ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยในส่วนนี้ได้มาจากการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยทำการศึกษาแบบพหุกรณีกับบุคคลในวงการการศึกษา 4 รายกรณี ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

กรณีที่ 1 นายชอบ ติดตามนาย ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแห่งหนึ่งในเขตภาคเหนือตอนล่าง นายชอบ ถูกร้องเรียนและได้รับการกล่าวหาว่ากระทำการทุจริตกรณีจัดซื้อจัดจ้างสิ่งของในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่าสาเหตุ แรงจูงใจ ที่ทำให้นายชอบมีการกระทำคอร์รัปชัน เป็นเพราะความเป็นคนประจบ พุดเก่ง เอาใจผู้บังคับบัญชาของนายชอบ ทำให้มีโอกาสได้ติดตามรับใช้ผู้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดสม่ำเสมอไปสู่การได้รับความดีความชอบในการปฏิบัติหน้าที่บ่อยครั้ง การยอมรับจากบุคคลหรือสังคมรอบข้างในการเลือกให้นายชอบ เป็นตัวแทนคณะกรรมการต่าง ๆ ตลอดจนการมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนซึ่งอาศัยช่องโหว่ของกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับในการเอื้อให้ตนเองมีอำนาจดำเนินการได้ สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุแรงจูงใจที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันจนกระทั่งทำให้นายชอบ ไม่เกรงกลัวต่อการกระทำคอร์รัปชัน

กรณีที่ 2 นายชัย ชอบการค้า ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแห่งหนึ่งในเขตภาคเหนือตอนล่าง นายชัย ถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตงบประมาณซ่อมแซมโรงเรียนและการจัดซื้ออาหารเสริมนมให้แก่เด็กนักเรียน ผลการร้องเรียนทำให้ถูกตั้งกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง และได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนผู้บริหารที่เป็นกรรมการสอบสวนให้พ้นผิดโดยเอื้อให้นายชัยทำหลักฐานการเบิกจ่ายย้อนหลัง ผลการศึกษานายชัยในส่วนที่เกี่ยวกับสาเหตุ แรงจูงใจ กระทำการทุจริตหรือคอร์รัปชันนั้นเป็นเพราะค่านิยมในการดำเนินชีวิตที่มุ่งเพื่อชอบเที่ยวเตร่หาความสำราญ เล่นการพนัน ดื่มเหล้า และเจ้าชู้ ซึ่งทำให้ต้องใช้เงินเพื่อการใช้จ่ายเกินกว่าฐานะการเงินที่แท้จริงของตน รวมทั้งการทำอาชีพเสริมรับเหมาก่อสร้างทำให้ต้องเบียดบังเวลาปฏิบัติราชการส่วนหนึ่งไปเพื่อการทำธุรกิจรับเหมาซึ่ง นายชัยสามารถใช้เป็นข้ออ้างกับคณะครูฯ ไปปฏิบัติราชการโดยอาศัยความเป็นผู้บริหารโรงเรียนโดยที่ไม่มีใครกล้าตรวจสอบอย่างแท้จริง นอกจากนั้นการมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนซึ่งระเบียบปฏิบัติได้ให้อำนาจเบ็ดเสร็จในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดตั้งและใช้งบประมาณบางส่วนตัวเอง สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุชักจูงให้นายชัย ชอบการค้า กระทำการทุจริตคอร์รัปชันในโรงเรียนได้โดยง่าย

กรณีที่ 3 นายสุวัฒน์ มุ่งกิจการดี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดแห่งหนึ่งในเขตภาคเหนือตอนล่าง นายสุวัฒน์ ถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริต เงินในโครงการอาหารกลางวัน นอกจากนั้นก็ยังมีความผิดกรรมส่อไปในทางทุจริตเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณ การจัดซื้อ จัดจ้างพัสดุรายหัว และเงินค่าเปอร์เซ็นต์ในการจัดซื้อนมตามโครงการอาหารเสริมนม ผลจากการ ถูกร้องเรียนทำให้นายสุวัฒน์ถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนและได้รับการลงโทษทางวินัยพร้อมทั้งได้รับคำสั่ง ให้อายโรงเรียน จากการศึกษาพบว่าสาเหตุ แรงจูงใจ ที่นำไปสู่การกระทำทุจริต คอรัปชั่นของนายสุวัฒน์เป็น เพราะค่านิยมในการดำเนินชีวิตที่ฟุ้งเฟ้อ การพัวพันในอบายมุข การใช้เงินเพื่อสร้างภาพพจน์ รักษาหน้า ความเป็นผู้บริหารกับรับภาระใช้จ่ายในการเลี้ยงดูครอบครัว การมีพื้นฐานความคิดในการรับราชการที่มุ่งเป็น ผู้บริหารโรงเรียนโดยต้องการสร้างฐานะการเงินของตนเองให้เพียงพอเพื่อดูแลบุคคลรอบข้าง และเมื่อเป็น ผู้บริหารโรงเรียนก็ใช้อำนาจในการบริหารสั่งการ หรือดำเนินการเกี่ยวกับใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนใน เรื่องต่าง ๆ อย่างไม่ระมัดระวังสิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุแรงจูงใจที่ประกอบกันอันนำไปสู่การกระทำทุจริตคอรัปชั่น ของนายสุวัฒน์

กรณีที่ 4 นายกมล รักหลวง ปัจจุบันปฏิบัติงานเป็นอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง ในเขตภาคเหนือตอนล่างและเคยเป็นผู้บริหารของสถาบันดังกล่าว นายกมล ถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการ เบิกจ่ายงบประมาณซ้ำซ้อน และมีพฤติกรรมทุจริตคอรัปชั่น เกี่ยวกับการนำสิ่งของทางราชการซึ่งส่วนใหญ่ จะเป็นสิ่งของที่ใช้ในสำนักงานไปใช้ส่วนตัวที่บ้านพัก การเรียกรับเงินค่าคอมมิชชั่นจากร้านค้าประจำซึ่งนายกมล จัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์การเรียนการสอนในขณะที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหาร การเบิกน้ำมันทางราชการเพื่อใช้เติม รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทางไปราชการ การนำสิ่งของจากร้านค้ามาขายในชั่วโมงสอนให้แก่นักศึกษาก่อนเริ่ม ทำการสอนทุกครั้ง รวมทั้งการเรียกรับของฝากจากเพื่อนอาจารย์ด้วยกันเพื่อเอื้อต่อการลงเวลาปฏิบัติงานกรณี อาจารย์ดังกล่าวมาปฏิบัติงานสาย เป็นต้น จากการศึกษาพบว่าสาเหตุ แรงจูงใจสำคัญ ๆ ที่ทำให้นายกมลมี การกระทำทุจริตคอรัปชั่นเป็นเพราะความเคยชินหรือการไม่ตระหนักในการกระทำของตนเองเป็นสิ่งเสียหาย หรือเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง กรณีการนำสิ่งของทางราชการไปใช้ส่วนตัวโดยมิได้สนใจจำแนกว่าสิ่งของดังกล่าวนั้นควร ใช้ในโอกาสและสถานที่ใดมีความสับสนอย่างจงใจระหว่างความเป็นคนของข้าราชการ และคนสามัญ การมี ตำแหน่งเป็นผู้บริหารที่มีอำนาจในการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุครุภัณฑ์การเรียนการสอนจากร้านค้า เป็นช่องทางทำให้ ได้รับค่าคอมมิชชั่นเพื่อเอื้อต่อการจัดซื้อเป็นประจำ ช่องว่างของระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการเบิกจ่ายซ้ำซ้อนซึ่ง มักขาดการตรวจสอบอย่างแท้จริงรวมทั้งภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวในส่วนที่ต้องผ่อนชำระหนี้การสร้างบ้าน และส่งเสียบุตรให้ได้รับการศึกษาในระดับสูง ๆ สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุ แรงจูงใจร่วมกันที่ส่งผลให้เกิดการกระทำ ทุจริต คอรัปชั่น ของนายกมล รักหลวง

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบที่สำคัญ ๆ จากงานวิจัย ที่ผู้วิจัยนำมาอภิปราย มีตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง จากผลการวิจัยที่พบว่ากลุ่มบุคคลในวงการการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ คอรัปชั่นในวงการการศึกษาอยู่ในระดับน้อยและปานกลางตามรายการข้อความต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อ ใช้ในการสอบถามนั้นอาจเป็นเพราะว่า ลักษณะของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่กลุ่มบุคคลในวงการการศึกษา ปฏิบัติงานอยู่มีโอกาสที่จะเกิดกิจกรรมหรืองานตามรายการข้อความไม่บ่อยนัก ทั้งนี้เนื่องมาจากขอบเขต อำนาจหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถานศึกษาในสังกัดต่าง ๆ ที่จะเป็นผู้ปฏิบัติเองมีเอื้อให้ปฏิบัติได้ นอกจากนั้น ก็อาจเป็นเพราะว่าข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ และลักษณะของกลุ่มคนที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาให้บริการ นั้นได้รับการบริการจากโรงเรียนหรือสถานศึกษาอย่างเพียงพอแล้ว สิ่งเหล่านี้อาจเป็นสาเหตุประกอบกันให้ กลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาแสดงความคิดเห็นว่ามีการคอรัปชั่นในวงการการศึกษาไม่มากนัก ดังตัวอย่าง

รายการข้อคำถามที่ว่า “รับฝากบุคคลเข้าเรียนหรือศึกษาต่อในโรงเรียนหรือสถานศึกษาแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์การอุปถัมภ์ที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาจะได้รับตอบแทนจากบุคคลผู้ฝาก” ตลอดจนข้อคำถามว่า “ใช้พาหนะส่วนราชการในการปฏิบัติงานส่วนตัวและครอบครัวในเวลาราชการ” ทำนองนี้เป็นต้น จะเห็นว่าข้อคำถามเหล่านี้หากพิจารณาจากลักษณะงานที่ปฏิบัติ ในสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดโอกาสที่จะกระทำได้นั้นแทบจะไม่มี เพราะเหตุที่ว่าในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดการที่จะมีเด็กนักเรียนต้องการเข้าเรียนมากจนกระทั่งต้องแข่งขันรับฝากให้มีที่เรียนหรือการมีพาหนะส่วนราชการ (รถยนต์) ประจำโรงเรียนนั้นเป็นไปได้ยาก เพราะในความเป็นจริงแล้วโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดส่วนใหญ่ค่อนข้างจะมีจำนวนเด็กที่เข้าเรียนลดลงหรือกล่าวอย่างสรุปคือ มีห้องเรียนเกินจำนวนเด็ก ยิ่งไปกว่านั้นการที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจะมีพาหนะส่วนราชการของโรงเรียนไว้ใช้เองก็มีเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่ เช่น โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดเท่านั้น ส่วนโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปไปนั้นไม่สามารถที่จะมีรถยนต์ส่วนราชการได้เพราะไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดซื้อซึ่งข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภชัย ยาวะประภาส และคณะที่ทำงานวิจัยเรื่อง “คอร์รัปชันและการซื้อขายตำแหน่งในทัศนะข้าราชการ” ซึ่ง บุญเลิศ ช่างใหญ่ นำมาเผยแพร่ในคอลัมน์ หมายเหตุประชาชน (มติชนสุดสัปดาห์, 2545) ว่า มีข้าราชการเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เห็นด้วยว่ามีการคอร์รัปชันในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง และใช้งบประมาณของรัฐอย่างไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ผลงานวิจัยของศุภชัยและคณะก็ยังพบอีกว่า ข้าราชการส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสภาพการคอร์รัปชันในแวดวงราชการปัจจุบันนี้ดีกว่าเมื่อ 5 ปีที่ผ่านมาแม้ว่า ศุภชัย และคณะ จะทำการวิจัยความคิดเห็นของข้าราชการทั่วไปซึ่งต่างจากงานวิจัยของผู้วิจัยที่มุ่งศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาแต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่ากลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาที่คือข้าราชการ ดังนั้นวิถีปฏิบัติแบบแผนของความเป็นข้าราชการก็อาจทำให้กรอบการมองของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาไม่แตกต่างจากกลุ่มข้าราชการอื่นๆ เท่าใดนัก นั่นคือเห็นว่าการคอร์รัปชันในวงการการศึกษาอยู่ในระดับที่น้อย เป็นส่วนใหญ่

ประเด็นที่สอง จากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำในรายการข้อคำถามทั้งสิ้น 20 ข้อซึ่งพบว่ากลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาส่วนใหญ่จัดกลุ่มลักษณะการกระทำให้เป็นการคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบแทบทั้งสิ้นโดยจัดกลุ่มรายการข้อคำถามที่เป็นการกระทำคอร์รัปชัน 4 ข้อ และที่เหลืออีก 16 ข้อนั้น จัดให้เป็นการกระทำประพฤติมิชอบ ทั้งนี้ในจำนวน 4 ข้อ ที่กลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาเห็นว่าหากกระทำแล้วถือเป็นการคอร์รัปชันนั้นก็ได้แก่ “การรับเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนจากการให้อนุมัติจัดซื้อจัดจ้างฯ” “ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในส่วนราชการเพื่อให้ตนเองได้รับผลประโยชน์จากส่วนราชการฯ” “การอนุมัติจัดซื้อจัดจ้าง หรือประกวดราคาวัสดุครุภัณฑ์ ที่ดินสิ่งก่อสร้าง โดยเอื้อประโยชน์เฉพาะราย” และ “ใช้สิ่งของ วัสดุ ครุภัณฑ์ของส่วนราชการในการทำงานส่วนตัว” ซึ่งผลจากงานวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ผาสุก พงษ์ไพจิตร และสังคีต พิริยะรังสรรค์ (2537) นั่นคือ งานวิจัยของบุคคลทั้งสองที่ถามว่า “เอกราชของหลวงมาใช่ส่วนตัว” มีลักษณะการกระทำเป็นแบบใด กลุ่มบุคคลที่เป็นข้าราชการจัดให้เป็นการคอร์รัปชัน คำตอบดังกล่าวนี้จะสอดคล้องกันกับรายการข้อคำถามเกี่ยวกับการ “ใช้สิ่งของ วัสดุ ครุภัณฑ์ ของส่วนราชการในการทำงานส่วนตัว” ที่กลุ่มบุคคลในวงการการศึกษา (ซึ่งก็จัดเป็นกลุ่มข้าราชการด้วยเช่นกัน) จากงานวิจัยนี้ก็จัดให้เป็นการกระทำคอร์รัปชันเช่นกัน

ประเด็นที่สาม ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำกับ เพศ ระดับการศึกษา สังกัดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาที่พบว่ามีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้น เมื่อพิจารณาในภาพรวมกล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาที่เพศต่างกันก็ให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำต่างกัน หรือกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกันก็ให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำต่างกันหรือแม้แต่กลุ่มบุคคล

ในวงการการศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษาต่างสังกัดกันก็ให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำต่างกัน และในท้ายที่สุดกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันก็ให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำต่างกันด้วยเช่นกัน ข้อค้นพบเช่นนี้ มีสิ่งที่พึงตระหนักในการอ่าน และนำผลงานวิจัยส่วนนี้ไปใช้ กล่าวคือ การที่ผลงานวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์หรือมีความแตกต่างระหว่างการให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำกับตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลจากการทดสอบในภาพรวมโดยใช้วิธีการทางสถิติไคสแควร์ ซึ่งข้อมูลที่น่าวิเคราะห์นั้นเป็นผลรวมความถี่ของการตอบหรือการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาที่รวมจากข้อ 1 ถึง ข้อ 20 ดังนั้น จึงจะพบว่า ความถี่ที่รวมแล้วจะมากกว่าจำนวนของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาที่มีอยู่จริง เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าเป็น การนับรวมความถี่ซ้ำจากทุก ๆ ข้อนั่นเอง และเมื่อนำมาทดสอบแล้วจึงพบว่า ค่าสถิติจากการทดสอบ ค่อนข้างสูง ซึ่งก็ทำให้มีนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบตามไปด้วยเพราะฉะนั้นการพิจารณาผลงานวิจัยส่วนนี้จะให้คำตอบในภาพรวมของการให้ความหมายการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำที่มีความแตกต่างกันออกไปตามกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาที่มีลักษณะต่าง ๆ แตกต่างกันนั่นเอง ด้วยเหตุนี้หากจะให้ความชัดเจนของข้อค้นพบในส่วนนี้จึงควรพิจารณาการจัดกลุ่มลักษณะการกระทำแยกเป็นรายข้อคำถามตามลักษณะของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาที่มีเพศ ระดับการศึกษา สังกัดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ซึ่งก็จะพบว่ามีบางข้อที่มีความสัมพันธ์แต่ก็มีอยู่จำนวนข้อส่วนหนึ่งที่ไม่มีความสัมพันธ์กันแต่อย่างใด

ประเด็นที่สี่ ผลการวิจัยที่ทำการศึกษาพบว่ากรณีศึกษาสี่กรณีเกี่ยวกับสาเหตุ แรงจูงใจและพฤติกรรมการคอร์รัปชัน ซึ่งได้ข้อค้นพบสรุปได้ว่า

1. พฤติกรรมการคอร์รัปชันที่ปรากฏ ได้แก่ การทุจริตเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างชุดพลศึกษาของนักเรียน การใช้งบประมาณซ่อมแซมโรงเรียน การจัดซื้อและรับค่าคอมมิชชั่นในโครงการอาหารเสริมสำหรับนักเรียน การจัดซื้อวัตถุดิบเพื่อประกอบอาหารในโครงการอาหารกลางวัน การเบิกจ่ายงบประมาณการจัดซื้อพัสดุรายหัวนักเรียน การเบิกจ่ายงบประมาณค่าสอน การนำสิ่งของทางราชการมาใช้เป็นของส่วนตัว การใช้เวลาทางราชการไปปฏิบัติงานส่วนตัว การเรียกและรับค่าคอมมิชชั่นจากการจัดซื้อพัสดุดังกล่าวทั้งทางการศึกษา และการเรียกรับสิ่งของฝากเพื่อเอื้อหรือละเว้นต่อการปฏิบัติหน้าที่

2. สาเหตุ แรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมคอร์รัปชัน ประกอบด้วยหลายสิ่งประกอบกัน ได้แก่ (1) บุคลิกลักษณะส่วนตัว และค่านิยมในการดำเนินชีวิต (2) การได้รับโอกาสในการกระทำ (3) การยอมรับทางสังคม และผลตอบแทนในการกระทำ (4) ความเคยชินหรือการไม่ตระหนักในการกระทำ (5) ช่องว่างในการบังคับใช้ระเบียบ ข้อปฏิบัติ (6) การระมัดระวังส่วนตัวและครอบครัว (7) การมีตำแหน่งเอื้อต่อการกระทำ

จากข้อค้นพบทั้งในส่วนที่เป็นสาเหตุ แรงจูงใจ และพฤติกรรมคอร์รัปชัน ตามที่กล่าวมานี้จะเห็นว่าข้อค้นพบเหล่านี้มีความสอดคล้องกันกับแนวคิดทางทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้เป็นกรอบในการวิจัยเพื่ออธิบายถึงสาเหตุการเกิดพฤติกรรมคอร์รัปชันของบุคคลดังจะเห็นได้จากกรณีนายชอบ ติดตามนายชัย ชอบการค้า และนายสุวัฒน์ มุ่งกิจการดี ซึ่งเป็นผู้ที่มีลักษณะนิสัย ค่านิยม การดำเนินชีวิต ที่โน้มเอียงไปในทางพุ่มเฟิย รักสนุก ชอบเที่ยวเตร่ และเล่นการพนัน ลักษณะเช่นนี้เป็นอุปนิสัยส่วนตัวที่ง่ายต่อการแสดงออกของ พฤติกรรมการแสวงหาเงิน หรือทรัพย์สินโดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินที่ได้มาจะถูกต้องหรือไม่นอกจากอุปนิสัยดังกล่าวนี้ที่จะเป็นส่วนกำหนดการแสดงออกของพฤติกรรมคอร์รัปชันแล้ว ความเคยชินซึ่งเป็นอุปนิสัยของบุคคลที่เกิดขึ้นจากการแสดงพฤติกรรมบางอย่างเป็นประจำก็ทำให้บุคคลไม่รู้สึกละอายที่ตนกระทำลงไปในนั้นเป็นสิ่งผิด เช่น กรณีนายกมล รักหลวง ที่นำสิ่งของทางราชการมาใช้เป็นของส่วนตัวโดยอาจจะคิดว่าเป็นสิ่งของที่มีราคาไม่มาก หากนำมาใช้ก็คงไม่ถือว่าเป็นเรื่องเสียหายร้ายแรงแต่อย่างใดจึงแสดงออกทางพฤติกรรมเช่นนี้ตลอดมาเป็นเวลานาน

นอกจากข้อค้นพบจากงานวิจัยในส่วนนี้จะยืนยันตามทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้เป็นกรอบในการอธิบาย การเกิดพฤติกรรมคอร์รัปชันของกลุ่มบุคคลในวงการการศึกษาแล้วผลงานวิจัยดังกล่าวก็ยังสอดคล้องกับ แนวคิด และงานวิจัยของบุคคลต่างๆ เช่น กมล สกลเดช (2525) ธาณินทร์ กรัยวิเชียร (2520) ผาสุก พงษ์ไพจิตร และสังคีต พิริยะรังสรรค์ (2537) และสุพัทธรา สุภาพ (2542)

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบในงานวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะหลักอยู่สองประการ ได้แก่

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน ทุจริต ประพฤติ มิชอบในวงราชการ ในหน่วยราชการทางการศึกษาควรมีการดำเนินงาน ดังนี้ (1) ควรมีระบบ หรือวิธีการ ตรวจสอบการปฏิบัติราชการของหัวหน้าหน่วยงานในหน่วยราชการ หรือการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ในการเดินทางไปปฏิบัติราชการภายนอกหน่วยงานว่า มีหลักฐานที่ตรวจสอบได้หรือไม่ ซึ่งอาจดำเนินการ ตรวจสอบเป็นรายเดือนหรือรายภาคเรียนหรือเมื่อมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาในแต่ละครั้ง (2) ในการจัดซื้อจัดจ้าง วัสดุครุภัณฑ์รายวันนักเรียนหรือการจัดซื้อนมในโครงการอาหารเสริมของโรงเรียน ระดับประถมศึกษานั้นควรดำเนินการโดยคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างที่ประกอบด้วยตัวแทนบุคคลหลายฝ่าย อาทิ ตัวแทนจากข้าราชการครูในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ชำนาญการด้านนมและตัวแทน บริษัท ห้างร้าน โดยกระทำการเปิดเผยให้มีการประมูล (3) การพิจารณาผลงานเพื่อให้ความดีความชอบ ของข้าราชการครูในโรงเรียน หรือสถานศึกษา ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการพิจารณาที่ชัดเจน พร้อมทั้งติดประกาศแจ้งให้รับรู้และควรมีการดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ (4) ควรมีวิธีการอนุมัติ เบิกจ่ายวัสดุครุภัณฑ์ทางการศึกษาประเภทสิ้นเปลืองโดยการกำหนดโควตารายการวัสดุครุภัณฑ์ที่ให้เบิก พร้อมทั้งควรจัดให้มีระบบการตรวจสอบหรือการทำหลักฐานรายงานการใช้จ่ายวัสดุครุภัณฑ์เหล่านั้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานวิจัยเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในวงการการศึกษา (1) ควร ทำการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนเงินของรัฐ หรือหน่วยงานทางการศึกษาที่ต้องสูญเสียไปในแต่ละปีการศึกษา อันเนื่อง มาจากการคอร์รัปชันในหน่วยงาน องค์การทางการศึกษาต่างๆ (2) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการคอร์รัปชัน อันเนื่องมาจากการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา หรือโรงเรียนในแต่ละระดับการศึกษาโดยเฉพาะการเสีย เงินเพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งผู้บริหาร (3) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของผู้ปกครองที่ให้โรงเรียน หรือสถานศึกษาเพื่อแลกกับการให้บุตรหลาน ของตนได้เข้ารับการศึกษารวมทั้งโรงเรียนหรือสถานศึกษาแห่งนั้นๆ ตลอดจนวิจัยเกี่ยวกับวิธีการหรือรูปแบบการเรียกเก็บเงินของโรงเรียนหรือสถานศึกษา ดังกล่าว

บรรณานุกรม

- กมล สกลเดช. 2525. การทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการ: บทวิเคราะห์ทางกฎหมายในแง่ ความหมายและการใช้คำในกฎหมาย, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ
- กาญจน์ สมเกียรติคุณ. 2518. การฉ้อราษฎร์บังหลวง: วิเคราะห์จากการพัฒนาประเทศในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2411-2453. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการ. 2537. รายงานผลการ ปฏิบัติราชการ ประจำปี 2537. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

- _____ 2538. รายงานผลการปฏิบัติราชการ ประจำปี 2538. กรุงเทพฯ: บริษัทอัมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- _____ 2539. รายงานผลการปฏิบัติราชการ ประจำปี 2539. กรุงเทพฯ: บริษัทอัมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- _____ 2540. รายงานผลการปฏิบัติราชการ ประจำปี 2540. กรุงเทพฯ: บริษัทอัมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- _____ 2541. รายงานผลการปฏิบัติราชการ ประจำปี 2541. กรุงเทพฯ: บริษัทอัมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- _____ 2542. รายงานผลการปฏิบัติราชการ ประจำปี 2542. กรุงเทพฯ: บริษัทอัมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2519. ผลของการคอร์ปชั่นที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการเมือง, เอกสารอัดสำเนา, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ม.ป.ท.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. 2520. *การเมืองราชบัลลังก์หลวง. แผ่นดินไทย เล่ม 1* (สิงหาคม 2520), สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ
- นภดล เจนอักษร. 2538. ไม่เสียดยอดลงคืนเลาหลุย ว่าด้วยการใช้อำนาจในการบริหารของผู้นำทางการศึกษาไทย: กรณีศึกษาเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2540. *การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ ช่างใหญ่. 2545. หมายเหตุประชาชน. มติชนสุดสัปดาห์ 22-28 กรกฎาคม 2545. ปีที่ 22. ฉบับที่ 1144. หน้า 19
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร และสังคีต พิริยะรังสรรค์. 2537. *คอร์ปชั่นกับประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2525. พระนคร: อักษรเจริญทัศน์.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. 2539. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง องค์ความรู้ว่าด้วยการทุจริตประพฤติดมิชอบในวงราชการไทย, กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ.
- มติชนสุดสัปดาห์. 2544. ปัญหาคอร์ปชั่นไทย: อาการยังรุนแรงน่าเป็นห่วง. วันจันทร์ที่ 17 กันยายน 2544 หน้า 28-29.
- มานิต มานิตเจริญ. 2507. พจนานุกรมไทยบริษัทแพร่พิทยา. พระนคร: โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์.
- รัตน์ บัวสนธ์. 2540. การประเมินผลโครงการ: การวิจัยเชิงประเมิน. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อแกรมมี.
- _____ 2541. วิจัยเชิงคุณภาพ. เอกสารคำสอน (อัดสำเนา), คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก
- วารกรณ์ สามโกเศศ. 2544. โพลความเห็น เรื่อง คอร์ปชั่น: หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน 20 กันยายน 2544.
- วารินทร์ วงศ์หาญเชน. 2516. การวิเคราะห์การขัดแย้งกับการศึกษาเรื่องคอร์ปชั่น, *วารสารสังคมศาสตร์*, 10 (1), หน้า 45-47.
- ศรัณย์ ชูเกียรติ. 2544. การทุจริต: ปัญหาใหญ่ที่ผู้บริหารต้องเผชิญ. *Rangsit Business Review* 3(6) มกราคม-มิถุนายน 2544 หน้า 46.
- สภาวิจัยแห่งชาติ. 2509. รายงานผลการวิจัย เรื่อง การทุจริตในวงราชการ. กรุงเทพฯ. หน้า 11-12.
- สุพัตรา สุภาพ. 2542. *ปัญหาสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภางค์ จันทวนิช. 2538. *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*, พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Black Law Dictionary 1979. 4 th Edition, MN: West Publishing.

Bogdan, R.C. and Biklen, S.K. 1982. *Qualitative Research for Education : An Introduction to Theory and Methods*. Massachusetts. Allyn and Bacon, Inc.

Heidenheimer, A.J. 1970. *Political Corruption : Readings in Comparative Analysis*. NY: Holt, Rinehart and Winston, Inc.

Van Roy, E. 1970. *On the Theory of Corruption Economic Development and Culture Change*, 19(1) (October): pp. 86-100.